ліку і аўтарскага, вызначаецца кола выбразаў у кантэксце мастацкага твора.

Прыступаючы да аналізу нотнага тэксту, неабходна падрабязна вывучыць аўтарскія ўказанні, вызначыць жанравыя асаблівасці твора. Пры аналізе музычнай формы трэба звярнуць увагу як на элементы падабенства з традыцыйнымі тыпамі структур, так і на адметныя формаўтвараючыя элементы, у якіх у найбольшай ступені адлюстравана логіка пабудовы формы як працэсу. Неабходна таксама вызначыць сэнсавае значэнне раздзелаў, іх тэмпавыя суадносіны, прааналізаваць танальны і дынамічны план твора. Асаблівую ўвагу трэба звярнуць на рытм і метр твора, улічваючы пры гэтым яго стылевыя асаблівасці. Выразныя магчымасці фактуры трэба разглядаць ва ўзаемасувязі віртуозна-выканальніцкіх і сэнсавых задач. Вялікае значэнне надаецца аналізу штрыхоў, пісьменнаму выбару аплікатуры, а таксама ладагарманічнаму і поліфанічнаму аналізу. Тэмбравая выразнасць, безумоўна, павінна знаходзіцца ва ўзаемадзеянні са стылем і мастацкай задумай твора. Пры аналізе нотнага тэксту ў мэтах фарміравання выканальніцкай канцэпцыі твора і вывучэння розных яго выканальніцкіх інтэрпрэтацый варта азнаёміцца з рознага роду рэдакцыямі і аўдыёзапісамі вывучаемага твора.

Такім чынам, метад выканальніцкага аналізу музычных твораў можна разглядаць як эфектыўны сродак актывізацыі пазнавальнай дзейнасці студэнтаў, бо толькі бесперапынна развіваючыся музычна, інтэлектуальна, артыстычна, можна дасягнуць поспехаў у рабоце над музычным творам.

Кузьмініч М.Л.,
дацэнт

КАНТРОЛЬНЫЯ ЗАДАННІ Ў ДЫЯГНОСТЫЦЫ ТВОРЧЫХ ЗДОЛЬНАСЦЕЙ СТУДЭНТАЎ

Працэс музычнага навучання пачынаецца з дыягностыкі музычных здольнасцей, пэўны ўзровень развіцця якіх з'яўляецца важнай умовай падрыхтоўкі будучага музыканта-прафесіянала. Сістэма курсавых экзаменаў, тэхнічных залікаў і акадэмічных канцэртаў -- гэта таксама своеасаблівая дыягностыка ўзроўню развіцця музычных уменняў і навыкаў, якія фарміруюцца на аснове развітых музычных здольнасцей.

Любая дыягностыка вымагае распрацоўкі пэўнай сістэмы параметраў, у адпаведнасці з якімі вымяраецца ступень праяўлення тых ці іншых якасцей спецыяліста. Такімі параметрамі могуць быць: аб'ём засвоенага вучэбнага матэрыялу, тэмп вырашэння кантрольных творчых заданняў, свядомасць дзеянняў пры выкананні творчых заданняў і, нарэшце, узровень сфарміраванасці прафесійнага майстэрства (выканальніцкага, дырыжорскага, інструментатарскага, музыказнаўчага і г.д.).

Можна вылучыць тры ўзроўні сфарміраванасці музычна-прафесійнага майстэрства (умельства): рэпрадуктыўны, эўрыстычны, творчы. Мэта кожнага педагога -- фарміраванне ў сваіх студэнтаў прафесійнага майстэрства на вышэйшым узроўні -- на ўзроўні творчасці (маецца на ўвазе не проста стварэнне новай мастацкай прадукцыі: вынікі вучэбна-творчай дзейнасці студэнтаў павінны адпавядаць пэўным мастацка-эстэтычным крытэрыям). Але гэта немагчыма зрабіць, калі студэнт не прайшоў узровень рэпрадуктыўнага майстэрства (асабліва на этапе першапачатковага музычнага навучання) і эўрыстычны ўзровень (узровень вырашэння тыповых задач ці дзейнасці ў тыповых сітуацыях). Адным са шляхоў свядомага мадэліравання ўзроўню фарміравання прафесійнага майстэрства ў сваіх навучэнцаў з'яўляецца выкарыстанне пэўных метадаў музычнага навучання.

Сярод метадаў музычнага навучання, якія выкарыстоўваюцца на практыцы, педагогі часцей за ўсё называюць наглядныя, практычныя і славесныя (перцэптыўныя), забываючы пра іншыя. Так, гнастычныя метады (метады развіцця мысліцельных працэсаў) -- рэпрадуктыўныя, эўрыстычныя, творчыя --

РЭПАЗІТОРЫЙ БДПУ

выкарыстоўваюцца, як правіла, не свядома, а стыхійна. Адпаведна вышэйшы ўзровень прафесійнага майстэрства фарміруецца непрадказальна. Нізкі (рэпрадуктыўны) узровень мыслення спецыяліста не дазваляе яму, напрыклад, стварыць уласную інтэрпрэтацыю музычнага твора, хаця не выключаецца высокаякаснае капіраванне выканальніцкай манеры і трактоўкі іншых музыкантаў, выкарыстанне пэўных выканальніцкіх штампаў і г.д. Таксама можна весці гаворку пра рамеснікаў і творцаў ва ўсіх відах музычнай дзейнасці -- кампазіцыі, інструментоўцы, музычнай педагогіцы, дырыжыраванні і г.д.

Такім чынам, развіццё творчых здольнасцей і фарміраванне музычна-прафесійнага майстэрства навучэнца на ўзроўні творчасці вымагае ад выкладчыкаў работы па мадэліраванні вучэбнага працэсу, што праяўляецца, у прыватнасці, пры распрацоўцы творчых кантрольных заданняў і правядзенні дыягностыкі фарміравання творчых здольнасцей будучых спецыялістаў, у свядомым выкарыстанні адпаведных метадаў музычнага навучання згодна з дэманструемымі студэнтамі вынікамі пры выкананні кантрольных заданняў.

Валасюк Л.К.,
дацэнт

АСНОЎНЫЯ ЭТАПЫ САМАСТОЙНАЙ РАБОТЫ НАД МУЗЫЧНЫМ ТВОРАМ ПА СПЕЦІНСТРУМЕНТУ

Самастойная работа над музычным творам заўсёды знаходзілася ў полі зроку музычнай педагогікі. Асноўная задача педагога -сфарміраваць музыканта, які правільна мысліць і ўмее самастойна працаваць. Работа над музычным творам сама па сабе не можа быць мэтай. Кожнае пастаўленае заданне павінна дапамагчы студэнту набыць нейкую новую якасць. Справа педагога -- забяспечыць вучня ведамі, метадамі работы над пераадоленнем тых ці іншых цяжкасцей, паказаць яму найбольш простыя і кароткія шляхі засваення твора ў цэлым, навучыць творча працаваць. Кожнаму музыканту, які паставіў перад сабой мэту навучыцца добра іграць, неабходна штодзённа ўдасканальваць тэхніку выканання. Вельмі важна арганізаваць штодзённыя самастойныя заняткі па спецыяльнасці. Тут педагог можа дапамагчы ў складанні хатняга раскладу студэнта, прыкладнага плана пабудовы самастойных заняткаў, у чарнавым прапрацоўванні хатняга задання ў класе. Заданне павінна быць дакладным і ясным і адпавядаць магчымасцям студэнта.

У студэнтаў фарміруюцца навыкі самастойнай работы: звычка да штодзённай ігры на інструменце; развучванне твора ў павольным тэмпе (на першым этапе); прапрацоўванне цяжкіх месцаў (як у тэхнічным, так і ў эмацыянальным плане); уменне самастойна праставіць аплікатуру (улічваючы сувязь аплікатуры са структурай мелодыі, штрыхамі, залежнасць яе ад характару гуку, дынамікі, артыкуляцыі, фразіроўкі, тэмпу, розныя аплікатурныя варыянты; уменні працаваць над гукам, фразіроўкай, артыкуляцыяй, дынамікай і інш.

Прыступаючы да работы над творам, важна на першым этапе папярэдне пазнаёміцца з ім у цэлым, каб скласці агульнае ўяўленне аб яго змесце, асноўных мастацкіх вобразах, форме, характары. Для гэтага неабходна выканаць твор з пачатку і да канца, не спыняючыся, нават калі пры гэтым будуць дапушчаны памылкі. Калі студэнт не зможа сыграць п’есу самастойна, можна каго-небудзь папрасіць выканаць яе, або праслухаць яе ў запісу. На першым этапе рэкамендуецца прачытаць літаратуру пра жыццё і творчасць кампазітара, яго эпоху, пашырыць кругагляд праслухоўвання ў запісу музыкі кампазітара і г.д. Пазнаёміўшыся з творам, музыкант павінен скласці выканальніцкі план. Для гэтага неабходна спачатку прааналізаваць структуру твора, знайсці ў ім часткі, перыяды, сказы, фразы і асэнсаваць узаемадзеянні асобных буйных і дробных пабудоў, іх развіццё, вызначыць галоўную кульмінацыю, якой павінна быць падпарадкавана ўсё развіццё

РЭПАЗІТОРЫЙ БГУКИ